

Redactioneel

mr. E.Z. Perez en mr. drs. M.J.C. Somsen*

Verbod op 'compliance'

Compliance is een modewoord. Net als 'transparantie'. En als 'duurzaamheid'. Ook combinaties zijn hip. 'Sustainable compliance' bijvoorbeeld. Het klinkt goed. Maar betekent het ook wat? Met milieuvriendelijkheid zal het immers weinig te maken hebben.

Wat hip is wordt veel gebruikt. Wat veel gebruikt wordt raakt sleets. En zo is het ook met deze kretologie. De betekenisvolheid neemt af naarmate het gebruik toeneemt. Dat komt paradoxaal genoeg doordat men er steeds meer betekenissen aan toekent. Het wordt daarmee een containerbegrip.

Neem 'transparant'. Dat betekende eerst uitsluitend doorschijnend, en ook nog in slechts fysieke zin. Als je niet oppast betekent het tegenwoordig zelfs 'eerlijk'. 'Nee, dat is niet transparant van Onderneming Zus & Zo' is in elk geval bepaald geen compliment. En dat was ook al zo vóór de Transparantierichtlijn. 'Transparant' is zelfs hard op weg het nieuwe 'integer' te worden. Het goede nieuws is wel dat doorzichtige cursustitels als 'Transparantie & Integriteit' dan echt geen zin meer hebben.

Maar wordt hier dan een taalkundig verbod op 'compliance' bepleit? Geenszins. Dat is ook niet nodig. Wat in de mode is, raakt ook uit de mode. En dan zijn het weer dode letters.

Wat geen dode letter is zijn juridische verboden op 'compliance'. Die heten ook wel 'blocking statutes' of 'blocking ordinances'. U zult ze kennen; de ene jurisdictie verbiedt ondernemingen regels van de andere jurisdictie te eerbiedigen. Vooral op het gebied van internationale sanctieregimes zijn ze populair. Naleving van de regel van de een leidt dus doodleuk tot overtreding van de regel van de ander. Voor internationaal opererende concerns geen pretje. Maar ook aan nationale spelers is gedacht. Vooral Amerikanen bieden hen met grote graagte de meest inventieve extraterritorialiteitstheorieën aan. Overigens zonder dat dat aanbod kan worden afgeslagen.

En zo wordt compliance wat het zelf tracht te bestrijden, namelijk een risico. En geen gering; ook in Nederland is naleving van sommige buitenlandse regels een strafbaar feit. Een of meer krachttermen gevolgd (of voorafgegaan) door 'We find ourselves between a rock and a hard place' zijn dan ook veelgehoord. En wie tussen twee vuren zit moet tussen twee kwaden kiezen. Daarbij geldt dan vaak letterlijk het recht van de sterkste (natie); dat wordt gekozen.

Compliance als risico. Dus toch nog een nieuwe betekenis. Niet hip. Niet modieus. En daarmee – helaas – niet sleets.

* Enide Perez en Marnix Somsen (beiden advocaat) vormen samen de hoofdredactie van *Tijdschrift voor Sanctierecht & Compliance*.